

LANDSBYGDSENHETEN
Mikael Bergquist
Telefon 010-224 93 83
mikael.bergquist@lansstyrelsen.se

Näringsdepartementet
Stockholm

Slutbetänkande av Konkurrenskraftsutredningen, SOU 2015:15 Attraktiv, innovativ och hållbar - strategi för en konkurrenskraftig jordbruks- och trädgårdsnäring.

1. Sammanfattning.

Länsstyrelsen i Västmanland ser positivt på slutbetänkandet som helhet och vi kommenterar vissa delar lite mer ingående än andra. De frågor som lyfts i slutbetänkandet är viktiga för näringens utveckling och vi behöver gemensamt kraftsamla för att skapa de bästa förutsättningar för en ökad konkurrenskraft.

Vi ser att vissa frågor är av mer strategisk karaktär och vissa mer av en anpassning till den omvärld och den marknad vi befinner oss på nu. Vi anser att fortsatt arbete med tydlig fokus på ökad konkurrenskraft, där forskning och utbildning kommer att vara särskilt viktiga, är den rätta vägen.

2.1 Varför en strategi?

Länsstyrelsen delar utredningens bedömning att en samlad strategi med visioner och mål för ökad konkurrenskraft kan få stor betydelse för attityderna inom livsmedelskedjan. Erfarenheterna från arbetet med matlandet visar att god kommunikation och tydliga målsättningar kan skapa ett helt nytt fokus för utveckling.

3.1 Strukturomvandling

En strategi för konkurrenskraft i jordbruket behöver ge svar inte bara för utveckling av de storskaliga, växande jordbruksföretagen utan även för konkurrenskraft i det mera småskaliga, det jordbruk som ger förutsättningar för levande landsbygd i hela landet.

3.3 Kapitalförsörjning och investeringar

Det har tidigare funnits stor kompetens beträffande lantbruksbyggnader vid länsstyrelserna och Jordbruksverket. Denna har minskat kraftigt vid neddragningar i verksamheten och har inte ersatts av privata alternativ. I likhet med utredningen finner Länsstyrelsen det angeläget att sätta av medel till forskning och innovation för kostnadseffektivt byggande och att erbjuda lantbruksföretagarna utbildning i byggprocessen.

Det är även angeläget att finna former för finansiering av företagsöverlåtelser och investeringar vid de växande företagen. Fastighetsvärdena är oftast för låga i glesbygd för att ge tillräcklig säkerhet för lån, och de krympande ramarna för investeringsstöd inom

landsbygdsprogrammet försämrar möjligheterna till finansiering av investeringar via bidrag.

3.6 Jordförvärvslagstiftningen

Länsstyrelsen i Västmanland anser att en översyn av jordförvärvslagen behövs. Det är dock av största vikt att utredningen väger in vilka effekter en eventuell lagändring skulle få utvecklingen av Sveriges glesbygd, och att inte en ändring leder till att den utveckling återupprepas som en gång ledde till att jordförvärvslagen tillkom.

3.7 Arrendelagstiftningen

De aktiva jordbruksföretagen i Västmanland har en stor del av åkermarken som arrende. En stor del av dessa arrenden är muntliga upplåtelser, vilket ger osäkerhet om arealunderlaget och svårigheter att investera i markförbättringar. En bidragande orsak till att markägare är ovilliga att skriva arrendeavtal är det starka besittningsskyddet. En översyn av arrendelagstiftningen kan förbättra förutsättningarna för att skriva avtal om arealunderlaget för aktiva jordbruk.

4 Regler och villkor

Utredningen utgår från att grund för samhällets styrning ska vara den gemensamma EU-lagstiftningen och att nationella regler och krav därutöver ska vara väl motiverade, bygga på vetenskaplig grund och noga prövas bl.a. vad gäller effekten på konkurrenskraft.

Länsstyrelsen biträder denna ståndpunkt.

4.3 Djurskydd

Utredningen föreslår att Sverige skall verka pådrivande för att EU skall skärpa den gemensamma djurskyddslagstiftningen och att även tillämpningen sker på ett likvärdigt sätt. Länsstyrelsen anser detta vara ett viktigt förslag, och menar att EU-lagstiftningen i många fall sätter en för låg nivå för djurskydd. Exempel på följder av detta kan vara att amputationer måste göras på djuren för att djurhållningen ska fungera, eller brister i djurmiljön leder till onödigt hög läkemedelsanvändning i djurhållningen. Det förra är etiskt oacceptabelt och det senare är ett hot mot folkhälsan. En god djurmiljö, med bl. a annat låg stress, god hygien, lägre djurtäthet leder till friskare djur som i lägre omfattning behöver behandlas med antibiotika, vilket i sin tur leder till minskad risk för resistensutveckling.

Utredningen föreslår även en översyn av den svenska djurskyddslagstiftningen med utgångspunkt i en anpassad balans mellan ett gott djurskydd och stärkt konkurrenskraft. Det har skett mycket stora förändringar i svensk djurhållning sedan djurskyddslagen kom till för 27 år sedan. T ex har mjölkproduktionen under denna tid gått från uppbunden djurhållning i små besättningar till fyra gånger så stora besättningar med lösdrift. Länsstyrelsen anser det angeläget att se över vad som kan förändras i lagen och dess tillämpning med utgångspunkt att inte med svaga motiv belasta djurhållarnas konkurrenskraft.

Viktigt är att beakta konsumenternas vilja att betala för svenska mervärden vilken bygger på förtroende för näringen. Förändringar som skadar detta förtroende kan i det långa perspektivet visa sig dyra.

Utredningen föreslår att ett uppdrag ges till Jordbruksverket att utreda om det är lämpligt att ta bort kravet på obligatorisk förprovning av att bygga djurstallar.

Länsstyrelsen avstyrker att kravet på förprovning tas bort. Förprovningen är kostnadsfri för djurhållaren och kan ses som en stor tillgång för lantbrukare genom att kvalitetssäkra byggnationer ur djur- och smittskyddssynpunkt och därmed leda till att kostsamma misstag undviks.

4.4 Växtskydd.

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag att förbättra tillgången på växtskyddsmedel genom att använda de möjligheter till förenkling som ömsesidigt godkännande innebär.

5.3 Export av livsmedel och jordbruksvaror

Länsstyrelsen i Västmanland tillstyrker de exportfrämjande åtgärder som utredningen föreslår.

Varje nationell åtgärd som gör exportsatsningen mera lyckosam innebär stärkt konkurrenskraft för livsmedelsproduktionen inom vårt län.

6.1.1 Offentligt finansierad behovsdriven forskning

Utredningen anser att behovsdriven forskning som stärker konkurrenskraften inom landsbygdssektorn bör ges högre prioritet bl. a. genom att Formas instruktion ändras med denna inriktning. Länsstyrelsen håller med och anser detta vara en mycket viktig satsning för ökad konkurrenskraft.

6.3 Rådgivning

Länsstyrelsen delar utredningens bedömning att rådgivarna kan spela en nyckelroll i arbetet med att stärka lantbrukets konkurrenskraft genom att vara brobyggare mellan praktik och akademi. Insatser för att bevara kvalificerad rådgivning inom det Svenska lantbruket är mycket angelägna.

6.4 Kompetensförsörjning

Utredningen föreslår att SLU ska ta fram förslag till hur kompetensförsörjningen inom primärproduktionen kan stärkas genom högre utbildning.

Länsstyrelsen ser att möjligheterna till utbildning har försämrats eller är på väg att försämrats för lantbruket i Västmanland. Antalet sökande till jordbrukslinje på gymnasiet är på låga nivåer. En lösning på detta kan vara riksintag till gymnasiet, vilket föreslås av utredningen. Många av dem som etablerar sig som lantbrukare i framtiden kommer av olika skäl att göra detta efter ett yrkesbyte. Därför behövs effektiva former för vuxenutbildning för blivande företagare. Yrkeshögskolan är en viktig möjlighet och den

Datum
2015-06-18

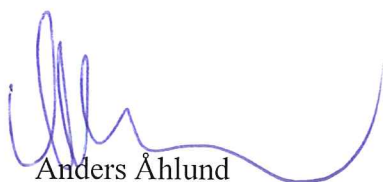
bör ges goda förutsättningar att verka. Det bör även ges goda möjligheter för eleven att studera på annan ort eller på distans.

Utredningen förslår även att konkurrenskraft ska prioriteras inom kompetensutveckling och rådgivning inom Landsbygdsprogrammet och att detta ska ske genom högre grad av nationell samordning.

Länsstyrelsen anser att det är ett bra förslag med ökad prioritering av konkurrenskraft och ökad nationell samordning, om det kombineras med tydligt regionalt inflytande på hur insatserna genomförs. Det är på den regionala nivån kunskapen finns om regionala särdrag och om behov och möjligheter för en effektiv kompetensutveckling och rådgivning. Den högre graden av nationell samordning är redan genomförd genom att budgeten för utbildningarna lagts på Jordbruksverket och inte på länsstyrelserna. Den nya inriktningen kan dock komma att fungera om de liggande förslagen till tydlig regional påverkan på prioriteringar och genomförande genomförs.

Det behövs också ny inriktning för en ny generation lantbrukare, de som förutom att vara effektiva producenter även ska leda större och växande företag med ett antal anställda och ha en aktiv marknadsbevakning, en stor skillnad mot för bara något tiotal år sedan.

I detta ärendes slutliga handläggning har deltagit länsrådet Anders Åhlund, beslutande och enhetschefen Mikael Bergquist, föredragande.

Anders Åhlund

Mikael Bergquist